

कर्णाली प्रदेश प्रसारण सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५

प्रस्तावना : कर्णाली प्रदेशभित्र निष्पक्ष, स्वतन्त्र एवं समाचार, सूचना र मनोरञ्जनको पहुँचलाई जनता समक्ष विस्तार गर्न रेडियो, एफ. एम. तथा टेलिभिजनको अनुमति, सञ्चालन, नविकरण र नियमनका लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानबमोजिम प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “कर्णाली प्रदेश प्रसारण ऐन, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “इजाजतपत्र” भन्नाले कार्यक्रम प्रसारण गर्नको लागि यस ऐनबमोजिम दिइने प्रसारण इजाजतपत्र र कार्यक्रम उत्पादन समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) “कार्यक्रम” भन्नाले श्रव्य वा श्रव्यदृश्यको माध्यमद्वारा प्रसारण हुने जुनसुकै किसिमको कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) “केबुल” भन्नाले कुनै निश्चित प्रसारण केन्द्रबाट तारको माध्यमद्वारा प्रसारण सामग्रीहरू विभिन्न ग्राहक, सदस्य वा उपभोक्ता समक्ष पुऱ्याउने प्रविधि सम्झनु पर्छ ।

(घ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “प्रदेश सरकार” भन्नाले कर्णाली प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ ।

(च) “प्रसारक” भन्नाले प्रसारक संस्थाका संचालक, व्यवस्थापक तथा कार्यक्रम प्रस्तोतालाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) “प्रसारण संस्था” भन्नाले यस ऐनबमोजिम कार्यक्रम प्रसारण गर्न इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा संगठित संस्था सम्झनु पर्छ ।

(ज) “फ्रिक्वेन्सी मोडुलेशन प्रसारण प्रणाली” भन्नाले फ्रिक्वेन्सी मोडुलेशन प्रसारण प्रविधि प्रयोग गरी प्रसारण संस्थाले रेडियो, एफ. एम. र टेलिभिजन प्रविधिकालागि तोकिएको च्यानलबाट गरिएको प्रसारण सम्झनु पर्छ ।

(झ) “भू-उपग्रह प्रसारण केन्द्र (अर्थ स्टेशन)” भन्नाले स्याटेलाईटमार्फत् प्रसारण कार्यक्रम आदान प्रदान गर्न पृथ्वीको धरातलमा स्थापना गरिने केन्द्र (स्टेशन) सम्झनु पर्छ ।

(ञ) “मन्त्रालय” भन्नाले आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

- (ट) “स्याटेलाइट” भन्नाले विभिन्न प्रसारण सामग्री प्राप्त गर्न वा अन्यत्र पठाउनको लागि अन्तरिक्षमा अवस्थित भू-उपग्रह सम्झनु पर्छ।
- (ठ) “प्रसारण सेवा” भन्नाले रेडियो, एफ.एम. र टेलिभिजनका माध्यमबाट आम जनताले जानकारी पाउन सक्ने गरी प्रसारण गरिने सेवालाई सम्झनु पर्छ।
- (ड) “कार्यक्रम उत्पादन” भन्नाले प्रसारण वा सार्वजनिक गर्न इजाजत प्राप्त संस्थाबाट जनचेतना र मनोरञ्जनका लागि उत्पादन गरिएको श्रव्य वा श्रव्य दृष्य सामग्रीलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले रेडियो, एफ. एम. र टेलिभिजनले प्रसारण गर्न विकास गरेको सामग्रीलाई समेत जनाउँछ।
३. प्रसारण अनुमति, सञ्चालन, प्रसारण, रेखदेख र नियमन: प्रदेशभित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने रेडियो, एफ.एम., टेलिभिजनको अनुमति, सञ्चालन, रेखदेख, र नियमनसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।
४. इजाजतपत्र नलिई प्रसारण गर्न नहुने: कसैले पनि यस ऐनबमोजिम इजाजतपत्र नलिई कार्यक्रम प्रसारण गर्नु हुँदैन।
५. इजाजतपत्रको लागि निवेदन दिनु पर्ने: प्रदेशभित्र रेडियो, एफ.एम. र टेलिभिजन सञ्चालन गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ।
६. निवेदनसाथ संलग्न गर्नुपर्ने कागजात: दफा ५ बमोजिम अनुमति लिन चाहने व्यक्ति वा संस्थाले निवेदन पेश गर्दा देहायको कागजात संलग्न गर्नुपर्नेछ :-
- (क) रेडियो वा एफ.एम. वा टेलिभिजन सञ्चालनको आर्थिक, प्राविधिक तथा व्यवसायिक क्षेत्रको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन,
- (ख) संस्था दर्ताको प्रमाणपत्र तथा सम्बन्धित संस्थाको विधान र सञ्चालकहरूको नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ग) तोकिएबमोजिमको निवेदन दस्तुर,
- (घ) प्रसारण केन्द्र रहने ठाउँको चार किल्ला विवरण र नक्सा सहितको विवरण,
- (ड) प्रचलित कानूनबमोजिम अन्य निकायबाट सहमति वा इजाजत लिनुपर्ने भएमा सो को कागजातहरू।
७. इजाजतपत्र दिन सकिने: (१) दफा ५ बमोजिम प्राप्त निवेदनउपर मन्त्रालयको सञ्चार हेर्ने महाशाखाले आवश्यक जाँचबुझ गरी इजाजतपत्र दिन तोकिएका शर्तहरू पालना गर्ने गरी कार्यक्रम प्रसारण गर्न तोकिएको दस्तुर लिई तोकिएबमोजिम इजाजतपत्र दिनेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्र दिन नसकिने भएमा सो को आधार र कारण खुलाई इजाजतपत्र दिने म्याद समाप्त भएको सात दिनभित्र निवेदकलाई लिखित जानकारी दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको जानकारीउपर चित्त नबुझने पक्षले मन्त्रालय समक्ष पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको निवेदनउपर मन्त्रालयले एक महिनाभित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी निर्णय गर्नुपर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम मन्त्रालयले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

८. **प्रसारण गर्नुपूर्व विवरण पेश गर्नुपर्ने:** दफा (७) बमोजिमको इजाजतपत्र प्राप्त गरेको एक वर्ष भित्रमा प्रसारणसम्बन्धी कामको प्रारम्भ गर्नुपर्ने छ र त्यस्तो कार्य प्रारम्भ हुनुअघि प्रसारण प्रारम्भ हुने दिन, प्रसारण गरिने दैनिक समय तालिका र कार्यक्रमको विवरणसमेत तोकिएको अधिकारी समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

९. **प्रसारण केन्द्रको स्थापनासम्बन्धी विशेष व्यवस्था:** (१) कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्था वा संयुक्त लगानीमा व्यक्ति वा संगठित संस्थाले टेलिभिजनसम्बन्धी प्रसारण केन्द्र स्थापना गरी कुनै कार्यक्रम प्रसारण गर्न चाहेमा इजाजतपत्रको लागि तोकिए बमोजिम कागजात संलग्न गरी तोकिएबमोजिमको ढाँचामा तोकिएबमोजिमको दस्तुर बुझाई निवेदन दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन पर्न आएमा मन्त्रालयको सञ्चार हेर्ने महाशाखाले उक्त निवेदनउपर आवश्यक जाँचबुझ गरी तोकिएबमोजिमको दस्तुर तथा शर्तहरू पालना गर्ने गरी अनुमति दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रदेश सरकारले रेडियो, एफ.एम. तथा टेलिभिजन सञ्चालन गर्न चाहेमा तोकिएबमोजिमको कार्यविधि पूरा गरी सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

१०. **नविकरणसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) प्रसारण गर्ने संस्था वा व्यक्तिले प्राप्त इजाजतपत्रको प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नविकरण गर्नुपर्नेछ र नविकरणसम्बन्धी शर्तहरू र सो बापत बुझाउनु पर्ने शुल्क र दस्तुर तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनु भन्दा अगाडी प्रचलित कानूनबमोजिम प्रसारण गर्न यस प्रदेशमा इजाजतपत्र पाएका प्रसारण गर्ने संस्थाले यसै ऐन बमोजिम इजाजत पाएको मानिनेछ र त्यस्ता संस्थाले यो ऐन प्रारम्भ भएपछि तोकिएबमोजिम नविकरण गर्नुपर्नेछ।

(३) अन्य प्रदेशमा प्रचलित कानूनबमोजिम प्रसारण इजाजत लिई कार्यक्रम प्रसारण गरेका संस्थाले प्रदेशमा समेत ट्रान्समिटर लगायतका उपकरण राखि छुट्टै रिले स्टेशन स्थापना गरी कार्यक्रम प्रसारण गरेमा त्यस्ता प्रसारण संस्थाले तोकिएबमोजिमको शर्त पालना गर्नुपर्नेछ।

११. **प्रसारण गर्न नहुने:** १) नेपालको सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रियता वा संघीय इकाईबीचको सम्बन्ध वा विभिन्न जात, जाती, धर्म वा सम्प्रदायबीचको सु-सम्बन्धमा खलल पर्ने, राज्यद्रोह, गाली बेइज्जती वा अदालतको अवहेलना हुने वा अपराध गर्न प्रोत्साहन गर्ने

वा सार्वजनिक शिष्टाचार, नैतिकताको प्रतिकूल कार्य गर्ने, श्रमप्रति अवहेलना गर्ने र जातीय छुवाछुत एवं लैङ्गिक विभेदलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम उत्पादन वा प्रसारण गरेमा त्यस्तो संस्था वा व्यक्तिलाई प्रदेश सरकारले रोक लगाउन सक्नेछ।

१२. **कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण:** प्रसारण संस्थाले कुनै कार्यक्रमको उत्पादन तथा प्रसारण गर्दा देहायका कुरालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ:-

- (क) शान्ति सुरक्षा, कानूनी सचेतना, मानव अधिकार र सुशासनसम्बन्धी कार्यक्रमहरू,
- (ख) प्रदेशस्तरका कृषि, शिक्षा, उद्योग, वाणिज्य, विज्ञान र प्रविधि, स्वास्थ्य तथा सरसफाइ, परिवार नियोजन र पर्यटन, वन तथा वातावरण संरक्षण जस्ता विकासमूलक कार्यक्रमहरू,
- (ग) प्रदेशभित्रका सबै जाति, भाषा, वर्ग, क्षेत्र तथा धार्मिक सम्प्रदायबीच समानता, आपसी सदभाव र सामन्जस्यता अभिवृद्धि गर्ने किसिमका कार्यक्रमहरू,
- (घ) प्रदेशभित्रका विभिन्न भाषा र संस्कृतिको उत्थानमा सहयोग पुऱ्याउने कार्यक्रमहरू,
- (ङ) राष्ट्रिय हित र राष्ट्रिय एकतामा अभिवृद्धि गराउने विषयका कार्यक्रमहरू,
- (च) राष्ट्रिय चेतना तथा नैतिक जागरण बृद्धि गर्ने विषयका कार्यक्रमहरू, जनतामा सामाजिक चेतना बढाउने र प्रजातान्त्रिक मूल्य, मान्यता एवं संस्कारको विकास गराउने किसिमका कार्यक्रमहरू,
- (छ) नेपाल र छिमेकी मुलुक तथा मित्रराष्ट्रहरूसँगको सम्बन्धमा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने विषयका कार्यक्रमहरू,
- (ज) राष्ट्रले अख्तियार गरेको परराष्ट्र नीतिसम्बन्धी कार्यक्रमहरू,
- (झ) मनोरञ्जनात्मक तथा प्रदेशभित्रको लोकगीत र लोकसंस्कृतिको प्रबर्द्धन तथा सम्बर्द्धन हुने कार्यक्रमहरू,
- (ञ) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा भए गरेका महत्वपूर्ण गतिविधिहरू ।

१३. **विज्ञापन प्रसारण गर्न नहुने:** (१) दफा १२ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कसैले पनि देहायको कुराहरूको विज्ञापन प्रसारण गर्न गराउन पाउने छैन ।

- (क) गलत र भ्रामक तथ्य राखेर राजनैतिक दल, व्यक्ति, संस्था, समुदाय लगायतलाई प्रतिकूल असर पर्ने विषयका कुराहरू,
- (ख) अश्लिल किसिमका सामग्रीहरू,
- (ग) हिंसालाई प्रोत्साहन हुने गरी संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारका नियमित कामलाई बाधा अवरोध पुऱ्याउने सामग्रीहरू,
- (घ) जनमानसमा भय तथा आतङ्क पैदा गर्ने प्रकृतिका सामग्रीहरू,

- (ड) नेपालको असंलग्न परराष्ट्र नीति विपरीतका कुराहरू,
- (च) कुनै पनि जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति, लिङ्ग, वर्ग र पिछडिएको समुदायलाई अपव्याख्या, अवहेलना, अपमानित, अवमूल्यन तथा उनीहरूबीचको पारस्परिक सम्बन्धमा खलल पार्ने सामग्रीहरू,
- (छ) सूर्तीजन्य तथा मद्यपान जस्ता स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने सामग्रीहरू,
- (ज) प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी समय-समयमा तोकिएका अन्य कुराहरू ।

१४. प्रसारकको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रसारकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिमको हुनेछ:-

- (क) आफू समक्ष प्राप्त हुन आएका सूचना, समाचार, लेख वा कार्यक्रमहरूको सत्यताबारे आवश्यक छानबिन गरी निर्धारित समयमा प्रसारण गर्ने/गराउने,
- (ख) निष्पक्ष समाचारको सम्पादन तथा प्रसारण गर्ने/गराउने,
- (ग) सार्वजनिक सुरक्षा, नैतिकता र सामाजिक मर्यादामा आँच आउने किसिमका कार्यक्रमहरू नगर्ने, नगराउने,
- (घ) कसैको चरित्र हत्या वा अपमान हुने वा लैङ्गिक हिंसा वा विभेदलाई बढवा दिने प्रकृतिका सामग्री प्रसारण नगर्ने वा गर्न नलगाउने,
- (ड) लापरवाही वा हेलचेक्र्याइँपूर्वक कुनै पनि कुराको प्रसारण गर्न वा गराउन नहुने,
- (च) गलत तथा भ्रामक समाचार तथा अन्य सामग्रीको सङ्कलन तथा प्रसारण गर्न, गराउन नहुने,
- (छ) तोकिएबमोजिम अन्य कार्य गर्ने ।

१५. सजाय : (१) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले यो ऐनको बरखिलाफ हुने कुनै काम गरेमा प्रचलित कानूनबमोजिम कारबाही गरिनेछ ।

तर त्यसरी कारबाही गर्नु अघि त्यस्तो प्रसारण संस्था, प्रसारक वा सम्बन्धित अन्य व्यक्तिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न मनासिव माफिकको मौका दिनुपर्नेछ ।

१६. पुनरावेदन सम्बन्धमा: यस ऐनबमोजिम प्रदेश सरकार वा मन्त्रालय वा तोकिएको अधिकारीले दिएको आदेश वा सजायउपर चित्त नबुझ्ने पक्षले पैंतीस दिनभित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

१७. प्रसारण संस्थाको सुरक्षा: प्रसारण संस्थामा हुलदङ्गा वा अशान्तिबाट कुनै किसिमको हानी नोक्सानी हुने सम्भावना छ भन्ने जानकारी प्राप्त भएमा प्रदेश सरकारले त्यस्तो ठाउँमा आवश्यक सुरक्षाको प्रबन्ध गर्नेछ ।
१८. अधिकार प्रत्यायोजन: मन्त्रालयले मन्त्रालयमा निहित अधिकारमध्ये कुनै वा सबै अधिकार कुनै अधिकारी वा निकायले प्रयोग गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
१९. नियम, निर्देशिका, कार्यविधि तथा मापदण्ड बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक नियम, निर्देशिका, कार्यविधि तथा मापदण्ड बनाउन सक्नेछ ।

कर्णाली प्रदेश सभाको सम्बत् २०७५ साल चैत्र १५ गते बसेको बैठकले नेपालको संविधानको धारा १९९ बमोजिम यो विधेयक पारित गरेको व्यहोरा संविधानको धारा २०१ बमोजिम प्रमाणित गर्दछु ।

राज बहादुर शाही
सभामुख
कर्णाली प्रदेश